

פרשת תזריע-מצורע תשע"ז

להדיל בין הקודש ובין החול

Sponsored by Eddie & Batya Jacobs in celebration of the birth of a granddaughter, Roni bat Tziyon, born to Yos and Liza

רש"י

(ט) **יין ושכר** - יין דרך שכרותו : **בבאכס אל אהל מועד** - אין לי אלא בבואם להיכל, בגשתם למזבח מנין, נאמר כאן ביאת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידיים ורגלים ביאת אהל מועד, מה להלן עשה גישת מזבח כביאת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח כביאת אהל מועד : (י) **ולהבדיל** - כדי שתבדילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד, עבודתו פסולה :

ויקרא פרק י'

(ח) **וידבר יקוק אל אהרן לאמר** : (ט) **יין ושכר אל תשת אתה ובניך איתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמתו חקת עולם לדורתיכם** : (י) **ולהבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור** :

רש"י

(מג) **אל תשקצו** - באכילתן, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שיקוץ נפש במגע, וכן ולא תטמאו באכילתן : **ונטמתם בם** - אם אתם מטמאין בהם בארץ אף אני מטמא אתכם בעולם הבא ובישיבת מעלה : (מד) **כי אני ה' אלהיכם** - כשם שאני קדוש שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם קדשו עצמכם למטה : **והייתם קדשים** - לפי שאני אקדש אתכם למעלה ובעולם הבא : **ולא תטמאו וגו'** - לעבור עליהם בלאוין הרבה. וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בתלמוד [מכות טז] אכל פוטיאת לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, צרעה לוקה שש : (מה) **כי אני ה' המעלה אתכם** - על מנת שתקבלו מצותי העלית אתכם. דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, בכולן כתיב והוצאתי, וכאן כתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות, דיים, ומעלותא היא גביהו, זהו לשון מעלה : (מו) **להבדיל** - לא בלבד השונה, אלא שתהא יודע ומכיר ובקי בהן : **בין הטמא ובין הטהר** - צריך לומר בין חמור לפרה והלא כבר מפורשים הם, אלא בין טמאה

ויקרא פרק יא

(מג) **אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בם** : (מד) **כי אני יקוק אלהיכם והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרמש על הארץ** : (מה) **כי אני יקוק המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים והייתם קדשים כי קדוש אני** : (מו) **זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל נפש השרץ על הארץ** : (מוז) **להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנצאקלת ובין החיה אשר לא תאכל** :

לך לטהורה לך, בין נשחט חציו של קנה לנשחט רובו : **ובין החיה הנאכלת** - צריך לומר בין צבי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין שנולדו בה סימני טרפה כשרה, לנולדו בה סימני טרפה פסולה :

העמק דבר

(מו) **להבדיל בין הטמא ובין הטהור**. הוא מ"ע לחקור ולבדוק כל שהוא ספק אם טמא או טהור ע"פ סימנים שאין ניכר לנו בברור כדאי בחולין דני"ט ב' היה מהלך במדבר ומצא בהמה שפרסותיה חתוכות בודק כו'. ואפילו לדעת הרמב"ם דספק מה"ט מותר מה"ט מכ"מ כל שאפשר לברורי מ"ע מה"ט לבדוק ולברר. וכתיב בין הטמא ובין הטהור. ולא כתיב בין טמא לטהור. וכבר ביארנו כ"פ דשתי פעמים בין מלמדנו דיש הבדל בין ערבי הקצוות קרוב לזה ולזה כמ"כ בס' בראשית א' ובכ"מ. והיינו משום דלא כל הספיקות שוין. יש ספק קוב לכשר מכ"מ צריך לברר לגמרי הכשרו אלא שאם לא בירר לא עשה איסור כ"כ. וגם לענין לכתחלה קיל כמו בחולין דס"ד גבי ביצים חלבון מבחוץ וחלמון מבפנים ואמר לך נכרי של עוף פלוני וטהור הוא סמוך עליו בסתמא לא תסמוך עליו וכן הרבה. ויש ספק קרוב לטמא. ועונשו בידי שמים מרובה מכ"מ אינו אלא ספק ואין לוקין עליו. והכל נקרא ספק. [כמו ספק חשיכה ספק אינו חשיכה אין עשרין וכו'. ולכאורה הוי למיתני ספק חשיכה או אינה חשיכה. ולכ"פ הוי למיתני ספק אינו חשיכה ברישא שהוא קודם בזמן מחשיכה. אלא ה"פ בין בזמן שקרוב ליום ורק מכ"מ הוא ספק חשיכה בין בזמן שקרוב ללילה אלא שמכ"מ ספק אינה חשיכה] וע"ז כתיב מ"ע להבדיל בין הטמא ובין הטהור שכל הספיקות שאפשר לברר בין היתר בין איסור מ"ע על ב"ד לברר. וכשם שאסור להקל בספק הקרוב להחמיר. או שלא לברר איזה ספק ולנהוג בו היתר כך אסור להחמיר במקום שאפשר לברר היתרו :

רש"י

(ב) **אשה כי תזריע** - אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף : **כי תזריע** - לרבות שאפילו ילדתו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה

ויקרא פרק יב

(א) **וידבר יקוק אל משה לאמר** : (ב) **דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא** :

לידה : **כימי נדת דותה תטמא** - כסדר כל טומאה האמורה בנדה מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקבר בלא דם : **דותה** - לשון דבר הזב מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואבריה כבדין עליה :

בראשית פרק א

(א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ : (ב) וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם : ... (ד) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ : ... (ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רִקִּיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מְבַדֵּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם : (ז) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לַרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מַעַל לַרְקִיעַ וַיְהִי כֵן : ... (יז) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים : ... (יח) וּלְמֹשֶׁל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב :

רש"י

(ב) **תהו ובהו** - תהו לשון תמה ושממון שאדם תוהא ומשתומם על בהו שבה : **תהו** - אישטורדישו"ן בלע"ז [מבוכה] : **בהו** - לשון רקות וצדו : **על פני תהום** - על פני המים שעל הארץ : **ורוח אלהים מרחפת** - כסא הכבוד עומד באויר ומרחף על פני המים ברוח פיו של הקדוש ברוך הוא ובמאמרו, כיונה המרחפת על הקן אקוביטי"ר בלע"ז [לכסות] :

העמק דבר

(ד) **ויבדל אלהים בין האור ובין החשך**. הוראת הבדל הוא בשני משמעות. א' מסך מבדיל בין שני דברים שוים או אינם שוים. ב' הבדל רוחני בין שני דברים שנראין לחוש העין שהם שוים. כמו הבדלה בין יום קודש לחול. דלפי הנראה מה יום מיומים. וכן הבדל בין טהור לטמא ועוד הרבה. וכאן אין לפרש באופן הב' שהרי אור מחשך מובדלים ממילא לעין. החוש והפכים זה מזה אלא פירוש הא' שעשה מסך מבדיל. והיינו באיזה שעה שאינו לא אור ולא חשך. וכך הטביע המקום ב"ה שלא יהא החשך תכף אחר האור. אלא יהא האור מתמעט והולך עד שנעשה חשך :